

STRAŽA

Inserati ali oznanila se računajo po 16 v. od 6 redne pečetice večkratnih oznanilih v popust.
„Straža“ izhaja v petek in petek popoldne.
Rokopisi se ne vržejo.

Prejeto letno: K 12—
do leta . . . 6—
do leta . . . 3—
do leta . . . 120
Prejeto letno: K 12—
do leta . . . 6—
do leta . . . 3—
do leta . . . 120

Uredništvo in upravljalstvo: Maribor
Gorška ulica 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se marsikdaj
vsak dan od 11.—12. ure dopisuje.

Tudi na Hrvatskem se dani.

Zadnje zasedanje hrvatskega sabora nam je dalo dober vpogled v mišljenje hrvatskih politikov v banovini. Nas zanima seveda, kako stališče so zavzemali nasproti jugoslovanski deklaraciji. Nasprotniki deklaracije so frankovci, ljudje kakor pri nas dr. Šusteršič s svojimi somišljeniki. Frankovec dr. Pazman je izvajal, da je v banovini samo ena politična narodnost, namreč hrvatska. Zato je zagovarjal hrvatski imperializem. Srbi se morajo pohrvatiti in če hočejo Slovenci biti pri hrvatski državi, se morajo tudi pohrvatiti. Za vzgled je navajal sebe. Moj oče, je rekel, je Madžar, jaz pa sem Hrvat, ker je moja mati Hrvatica, moj brat pa je Madžar, ker je bil rojen v Budimpešti. To so najbolj zastareli in zakosteneli nazori, ki ne spadajo več v demokratsko dobo našega časa. Odkriti pristaši jugoslovanske deklaracije so pa Starčevićanci. Njih govorniki dr. Pavelič in Peršič sta govorila odločno za ujedinjenje Slovencev, Hrvatov in Srbov v samostojni jugoslovanski državi. Ravno tako je Radičeva seljačka stranka, odkar je bil nje vodja Stjep. Radič v Pragi, odločno za jugoslovansko deklaracijo. Najbolj zanimivo pa je, da so govorniki hrvatsko-srbske koalicije govorili jako previdno. Niso ničesar rekli proti jugoslovanski deklaraciji, ampak so celo povdarjali, zlasti Svetozar Pribičević, da se moramo vsi enako čutiti za Slovence kakor za Hrvate in Srbe in da moramo na tej podlagi delati za narodno koncentracijo. V koaliciji je to načelo že deloma uveljavljeno. Pri njej ni razlike med Hrvatom in Srbom. Dalje pa, da koalicija ne more iti, ker je ona večinska stranka. Ako ide dalje, se izgubi sabor. V to praznoto pa koalicija ne mara stopiti, zato gre z vlado. Vsi udje koalicije pa niso več zadovoljni s to oportunistično politikom. Zato je že pred nekoliko meseci izstopilo nekaj poslancev, ki so pod vodstvom Budisavljeviča in Valerijana Pribičevića ustanovili dnevnik „Glas Slovenaca, Hrvata i Srba“, ki odločno zahteva Jugoslavijo in je med Jugoslovane uvedel ta izraz „država Slovencev, Hrvatov in Srbov (S. H. S.)“. Dne 11. junija sta pa zopet izstopila dva poslanca koalicije dr. Lorkovič in Šurmin, ki sta kupila dnevnik „Male Novine“, ki postanejo s

tem organ za narodno ujedinjenje Slovencev, Hrvatov in Srbov v neodvisni državi. Jasno je tedaj, kam se nagiblje tok politike na Hrvatskem. Gotovo ne v tej smeri, da bi Slovence izročili Nemcem, a Bosno in Hercegovino pa Madžarom, ampak v smislu jugoslovanske deklaracije. Zanimivo bi še bilo i vedeti, ali še je frankovec nadškofer Stadler v Sarajevu vedno proti deklaraciji in da hoče biti zdaj direktno pod Ogrsko. Tega ne verjamemo. Zato bo prej ali slej moral pustiti svojo frankovsko politiko. Ali pride Bosna pod Ogre ali pod samostojno Jugoslavijo. Tretjega izhoda ni. V Bosni je pa sedaj silno težko delati narodno politiko. Edini hrvatski list v Bosni „Hrvatski dnevnik“ ima ogrska vlakla z Burianom v rokah, vsi drugi jugoslovanski časniki so pa za Bosno prepovedani. Ljudstvo s frančiškani na čelu je pa v Bosni in Hercegovini odločno jugoslovansko. To ne loči med politično narodnostjo frankovsko in med drugimi takimi izrazi, ampak hoče le narodno svobodo, katero upa doseči v svobodni Jugoslaviji. V Dalmačiji so se strnile tudi vse politične stranke, da še bolj uspešno delajo za Jugoslavijo. Zadnja ovira so še tedaj na Hrvatskem le koalicionaši. Toda če ti izjavljajo, da hočejo biti neodvisni od Nemcev in Madžarov, če povdarjajo, da zavračajo i hrvatski i srbski imperializem (nadvlado) in ne odklanjajo v svojem programu Slovencev, ampak še čakajo bolj ugodnega časa za uveljavljanje teh načel, tedaj smemo upati, da se bodo na Hrvatskem kmalu zjasnili in da najde usodepoln čas združene Slovence, Hrvatov in Srbe.

Parlamentarni položaj

Dunaj, 20. julija.

Razprave v parlamentu v zadnjem tednu niso dosegle do prave jasnosti. Razen nekaj govornikov, kakor Daszynski, dr. Ellenbogen in dr. Verstovšek, ki so umeli podati Seidlerjevemu režimu pravo sliko, ni bilo v zbornici nič kaj zanimivega. Osupnila je skoro poslance čez mero smelo držna izjava Seidlerjeva, da hoče tudi naprej vladati na podlagi nemškega kurza. Za nas Jugoslovane je imela ta izjava tem večjo vrednost, ker so se od dne te izjave združili tem tesne zastopniki nemških narodov. Glavno delo se vrši v kuloarjih in v klubih, v katerih

se stranke posvetujejo o nadaljnjih svojih načrtih. — Odseki ne delujejo, dasiravno vlada in nemške stranke strašno pritiskajo, da bi zlasti finančni odsek rešil predloge o raznih davkih. Nemška večina je pa sklenila, da ne privoli tej vladi niti vinarja novih davkov. Zato je tudi onemogočila razprave o vinskem davku v finančnem odseku. Vodstvo pri vseh teh akcijah ima povsod Slovenci in Čehi v rokah.

Nemški zastopniki in vlada so postali precej klaverni, ker je postalo od dne do dne jasnejše, da vlada proračunskega provizorija ne more dobiti. — Poljaki se pod načelstvom dr. Tertila držijo izborni in ni se bati, da bi odjenjali od svojega stališča, dokler ni zasiguran Seidlerjev padeč. Najbolj čudno vlogo igrajo pač Ukrajinci. Pri njih ne odločuje noben stvarni razlog. Oni delajo nekako otročjo politiko in so na stališču, če so Poljaki z vlado, morajo biti oni proti vladi in če so Poljaki proti vladi, morajo biti oni z vlado. V proračunskem odseku najbrž niti ne bo prišlo do glasovanja, da bi se že tukaj ne pokazala manjšina.

V ponedeljek, dne 22. julija, začne zbornica z razpravo o obtožbi ministrstva. Utemeljeval bo predlog poslanec dr. Stransky; pri razpravi bodeta govorila tudi dva zastopnika Jugoslovanskega kluba, dr. Ravnihar in profesor Jarc. V torek ob 12. uri se vrši glasovanje o ministrski obtožnici. Če bo dobila ta obtožnica večino, še dosedaj ni docela jasno in se bo lahko spoznalo tekot razprave. Socijalni demokrati se še niso odločili. Sicer bo pa potrebne četvrtinske večine težko doseči. Toda uspeh bi bil že velik, če bi se obtožnica sprejela že z navadno večino v zbornici.

Nato se začne takoj posvetovanje o porazu na laški fronti, pri kateri priliki bodo zastopniki govorili o vseh pritožbah glede vojaščine. Nagromadilo se bo pri tej debati gotovo jako zanimivega gradiva, katerega pa čitatelji ne bodo zlahka zvedeli. Vlada se najbolj boji te razprave in je zahtevala, naj bo ta razprava tajna.

Po tej razpravi se bo vršilo drugo čitanje začasnega proračuna in glasovanje v petek ob 6. uri. Do tiste dobe se bo pa najbrže že izvršil preobrat pri vladi. Izmed drugih predlog bo parlament rešil najbrže le nekatere določbe glede prehrane in pa predlogo o draginjskih dokladah ljudskošolskega učiteljstva.

Jugoslovanski klub za m'r.

V seji državne zbornice dne 16. t. m. je stavil načelnik Jugoslovanskega kluba poslanec dr. A.

Po povziti juhi smo se obrisali, kozarci so zacingljali; stric je zagrabil za polno čašo in gorko pozdravil gosta. Izpili smo prav do dna. Karel in Franc sta menila pohvalno, da premoremo kapljo, ki bi utegnila odtaliti v veselju in radosti tudi bolj mrzlo resno savinjsko srce.

Po končani večerji je Pepca še lepo pospravila z vso svojo brhkostjo ter nestrano naglico. Nato se je pridružila Karlu, ki se je nehote dotaknil njene roke malo bolj na dolgo, kakor če bi bil dotikljaj samo slučaj. Resni starešina je nabral obraz v mrke brazde, pokinil svareče ženinu z očetovskim opominom:

„Karel, kako se pa obnašaš?“

Posvarjenec je otročje plaho vztrepetal, se odmaknil od dražestnega metuljčka in se zatekel z očmi v molku proti stropu. Pepčine sestrice so siloma požirale smeh, stric je skimaval. Pepco je spreletavala rdečica, teta pa mi je pošepnila hitro na uho:

„Tako je prav!“

Zasukali smo pogovor na vino, letino in vročilo, ki nam bo po alibi te leto vse. Okarani Karel ni zbral toliko poguma, da bi bil dvignil jezik. Samo s posttranskimi pogledi je šepetal deklaciji. A bil sem prepričan, da se umevajo tudi mutasti med seboj. Trkali smo ter izpivali, vinčce je razgnilo nad celo družbo odejo radosti in navdušenosti. Dekletca so zapela, pesem je prepodila temničasto megljo raz starešinetovega obraza. Pozabil je na še pred kratkim priporočeno resnost obnašanja, se pomaknil še bližje k teti in jo potrepal po rami.

Družba se je porazdelila v tri tabore: trije stari v enega, Pepca in Karel v drugega, gospice in jaz v tretjega. Zašumljalo je po sobi v razgreti govorici kot v panju, pa pili in peli smo, dokler se ni zdehnilo stricu prav na stežaj. Starešina pa je potegnol žepnico v mnenju, da se je močno utrudil na potovanju.

(Dalje prihodnjič.)

LISTEK.

Potepuh

(Januš Golec.)

(Duga.)

Dospevši iz gorce, sem pihnil stricu na sree radi konj pa kar naravnost brez prikrivalnih ovinov, da prihaja ženin v saubitev. Stric me je pohujbil vzradoščeno, da mi je kar zamaknil očala, s pripombo:

„Če hočeš, se peljem po njega v Savinjsko dolino, samo če bo le res kaj!“

Stricu sem zagotovil svojo na teh grehah dokaj izkušeno pomoč. Pepca vam je poskakovala vesela, ker je bil tatek tako dober, da je dovolil voz in konje. Veliko težje nego meni je zaupala obisk svojim sestram, katere so njej porinile pod nos, da nič prijatelji, ampak — ženini! Pepca je nakrémžila užaljeno obrazek in odvrta zatvornico solz vsled te tako neopravičene obdolžitve. Komaj sem jo pomiril, oštevši prav pošteno napadalke, iz katerih sta sikali zavist in nekaj nevošljivosti. So odnehale z napadi, obmolknile — navidezen mir pred nevihto, — ploho — točo.

Drugega dne smo odpravili na postajo voz. — Pepca je izgubila koj popoldne v svojo sobico, iz katere je prihuškala v belem predpasniku, zavihanih rokavov, z mično belo pentljo v laséh, ki je bila podobna lahkim metuljkovim perutim. Ni odskakljala na vrt, ne v našo družbo, ampak v — kuhinjo. Piskri so zaropotali po stediščniku, sklede se romale iz enega kota v drugi, predalec na omari so škripali, naša Pepca se je lotila z vso vmeno kuhinjske stroke, tedaj prvič, mi je zagotovila tečica. Gibal sem se doslej v prepričanju, da sem že

vešč vseh snubilnih zanj, pa me je prekosila Pepca, mi pokazala novo pot, kako si treba prikovati — na sree ženina z belim predpasnikom, podvilanimi rokavi, metuljsko pentljo ter z ropotom loncev in kuhinjske posode. Hotela je pokazati, da jo diči moškemu s.olu najprikupljivejša ženska čednost — gosodinjstvo, četudi samo le na videz. Muzali smo se vsi bodoči nevesti, ki je bila zaposlena pri kuhi in ognju prav do večera, ko je pridrdral voz, iz katerega sta izstopila dva. Predstavili smo se eden drugemu. Mlajši prijatelj je bil Karel, starejši in že pobeljenih las pa Karlov sorodnik Franc. Vsi smo pozdravljali prišleca, jih vabili v sobo za mizo, samo Pepce ni bilo na izpregled.

Ko smo stajali mimo kuhinje, je mešala nekaj s kuhljo po „ranjgli“ rdeče sevajočega obraza, vsa zatopljena v delo. Vem, da jej je nabijalo srce, pa saj bi vsakemu v njenem položaju. Posedli smo, in prikadila se je na mizo večerja, Pepca je postavila skledo na mizo pred hišnega gospodarja. V predpasnik si je otrla potne roke, nagnila glavicco na stran in ponudila smehtljaje gostoma roko z dobro namišljenim izgovorom:

„Oprostita, nisem utegnila poprej, imela sem greveč posla v kuhinji.“

Karel je pogledoval izvoljenko pozdravno-hvalježno, sorodnik Franc pa je zadovoljno kimal, kakor bi hotel reči: Bel predpasnik, podsukane rokave in pentlja v laséh, to je slovensko dekle in — nevesta.

Pepca je prisédla k meni, lotili smo se večerje in zavladal je molk kot povsod, kadar se spide tu — in nepoznana družba. Jaz sem zajemal počasi, se dotikal z očmi Karla in njegovega sorodnika, ki bo igral gotovo ulogo starešine. Ženin je bil videti še dokaj mirno resnega obraza, tihega značaja, srednje rasti, pač človek, kateremu bi lahko zaupal že vsled zunanosti vsak oče svojega otroka. Njegov starejši sorodnik je bil moško resen in izkušen Savinjecan, katerega obraz mi je pričal, da je že večkrat starešinitil v življenju.

Korošec in tovariši v svrhu takojšnje uvedbe mirovniških pogajanj, na ministrskega predsednika sledečo interpelacijo:

Vsa avstrijska notranja politika v tej svetovni vojni, kakor tudi vsa naša zunanja politika, izvzema kratko dobo pred grofom Czerninom, je zgrajena in temelji na trdnem ujanju odgovornih krogov na takozvanem „Siegrieden“ ali na mir z mečem. Ker je v tem oziru v Avstro-Ogrski brezdvomno opaziti nekoliko streznjenja, je nemški državni tajnik plem. Kühlmann dne 24. junija t. l. javno izjavil, da Nemčija v vojaškem oziru ali z vojaško odločitvijo ne bo mogla končati vojne.

Mir na podlagi sporazumjenja bi bil potem-takem edini izhod. Kdor še hoče rešiti življenje in imetje avstro-ogrskih narodov, se mora oprijeti sporazumjenja takoj brez ozira na zunanje činitele in brez ozira na privilegije posameznih narodov ter brez ozira na zastarele državne organizacije in oblike.

Da je možno razpravljati o mirovniških ciljih — predsednika Združenih držav Severne Amerike g. Wilsona v govoru dne 4. julija 1918, mora priznati vsak, kdor smatra civilizacijo in zadovoljnost ljudstva kot glavni namen državne organizacijske oblike, ki je v nasprotju s samovoljstvom in silo, ki mora voditi do večnih narodnih bojov in krvavih vojsk.

Vprašamo torej ministrskega predsednika, je li takoj voljan ukreniti vse potrebno pri zunanjem ministrstvu, da na podlagi mirovniških ciljev Wilsonovih v govoru dne 3. t. m. takoj stopimo s posredovanjem Združenih držav Severne Amerike v mirovniške pogajanja z Združenimi državami in z drugimi ententnimi državami.

Nemški kurz v Avstriji — Czerninov kurz.

Bivši zunanji minister grof Czernin in sedanjí ministrski predsednik pl. Seidler sta uvedla nov kurz v avstrijsko politiko. Se noben avstrijski minister ni tako neavstrijsko govoril, kakor ta dva nemška grajščaka. Vladalo se je v Avstriji seveda žalobno vedno v nemškem duhu. Toda vlada ni bila tako drzna, da bi to obešala še na veliki zvonec, skušala je biti pravična vsaj na videz vsem avstrijskim narodom.

Zdaj je pa stvar drugačna. Novi kurz datira od 2. maja t. l. Takrat ga je napovedal minister grof Czernin. Pozival je na preganjanje nenemških narodov. Dne 18. julija pa je exminister Czernin v gosposki zbornici utemeljeval nemški kurz. Rekel je, da ima naša zunanja politika, hvala Bogu, nemški kurz. Človek se mora prijeti za glavo, ko to čuje. Torej za Slovane, Romane in Ogre se ni treba brigati, samo za Nemce! Žalibog, da se je to zares godilo tako, Czernin se je rekel dale, da avstrijska zunanja politika mora meriti samo na to, da bo zadovoljen Berlin. Vojskovati se moramo samo radi tega, ker se vrši dvoboj med Nemčijo in Anglijo — avstrijske koristi mu niso mar, samo državno-nemško! Ko se je bil zunanji minister, se je bahal, da je za neodločbo narodov in za mir brez aneksij in brez odškodnin. To pa je pravil samo zato, da je lažje na led spjel Ruse ter jih spravil v anarhijo. V resnici pa je podpiral nemške aneksije vzhodnih provinc. Pri rumunskem miru je pa sam anektiral. Torej sama hinavščina! Dalje je rekel, da je za avstrijsko-poljsko rešitev poljskega vprašanja. Vendar pa pravi, da ne upa, da bi Nemčija v to privolila. In ker ne privoli, se moramo udati Nemčiji: vse v večjo slavo Nemčije. Če se pri tem Poljaki oškodovani, Czerninu ni nič mar, še roga se jim, da bodo morali biti zadovoljni tudi z drobtinicami, ki bodo padle z nemške mize. In kakor je zunanja naša politika nemška, ravnotako mora biti notranja nemška. Da pa bo v resnici nemška, je potrebno, pravi Czernin, da se izloči Galicija od Avstrije proč. In Czernin, ki drugim očita veleizdajalstvo, je s tem stavkom največji veleizdajalec: on loče odtrgati veliko Galicijo od Avstrije popolnoma po programu — vsenemcev, ki hočejo napraviti iz Avstrije nemško kolonijo. Za ta program je pridobil Czernin tudi pl. Seidlerja, ki je 10. julija t. l. rekel, da se ne obotavlja priznati, da je začel z nemškim kurzom, t. j. z bojem proti nemcem, zlasti proti Čehom in Jugoslovanom.

Bič nad Jugoslovani.

(Interpelacije Jugoslovanskega kluba, vložene v državnem zboru dne 16. julija.)

Preganjanje Slovencev v Selnici ob Dravi.

Avustrija 1914 so bili na podlagi že na prvi pogled neutemeljene denunciacije aretirani v Selnici ob Dravi: davčni asistent Mesarič, učiteljica Juvančič, sestra Matilda in Kristina Mesarič in gospoda Kranjčič in Fras. Odvedli so jih na deželno sodnijo v Gradec in jih obdožili, da so zbirali že med balkansko vojno za srbski Rdeči križ, da ne bodo povorili nemško, da ne zahajajo v nemško gostilne in da se navdušujejo za združenje Jugoslovancev, torej sama dejanja, ki sploh niso kaznjiva. Kljub temu so morali ostati vsi v zaporu in pretrpeti mnogo pomajkanja in ponižanja. Še le po treh tednih je bil g. Mesarič prvič zaslišan, dočim njegovi sotrpniki med celim dvomesečnim zaporom niso bili deležni te časti.

Dne 16. decembra 1914 je bil g. Mesarič potrjen in je dobil označbo C. Kljub temu so ga uvrstili v marškompanijo in ga poslali sredi januarja

1915 na fronto, kjer je bil dne 7. marca ranjen. Februarja 1916 je moral, čeravno je imel samo označbo B, zopet na bojišče, to pot kot računski podčastnik. Izpolnil je vse pogoje, da bi bil imenovan za računskega poročnika, a domobrantsko ministrstvo je njegovo vlogo zavrnilo in se sklicevalo pri tem na preiskavo leta 1914. Da je bilo ministrstvo pravčasno obveščeno, sta poskrbela mariborsko okrajno glavarstvo in državno pravdnništvo, pri katerih sedijo očitno zelo maščevalni gospodje. Domobrantskemu ministrstvu je denunciacija zadostovala, da je mlademu možu zaprla pot, četudi je trpel popolnoma po nedolžnem.

Vprašamo zato c. kr. vlado: Ali hoče pojasniti vzroke za preganjanje Slovencev v Selnici ob Dravi? Ali hoče kaznovati krivce, preganjanim damam in gospodom pa dati polno zadoščenje?

Šikaniranje slovenskih trgovskih akademikov v Gradcu.

Od 20 slovenskih trgovskih akademikov, ki so v šolskem letu 1914-15 obiskovali c. kr. trgovsko akademijo v Gradcu, je bilo izpostavljenih neprestano ne le šikanam svojih kolegov, ampak tudi šikanam ravnatelja vladnega svetnika dr. K. Hassacka. Letemu se je zdelo prav, da je slovenske akademike o vadil državnemu pravdništvu, vsled česar so morali prestopiti obilo težav. Ko pa je videl, da s to ovadbo ni dosegel nikakega posebnega uspeha, je prepovedal začetkom julija 1915 Slovencev posluževati se maternega jezika, češ, da se z njim provocirajo — nemški kolegi. Ravnatelj je pozabil na državni značaj zavoda, ki je namenjen istotako slovenskim deželam kakor nemškemu delu Štajerske in Koroške.

Vprašamo c. kr. ministrskega predsednika in c. kr. trgovskega ministra, ali sta pripravljena poučiti ravnatelja Hassacka o njegovih dolžnostih?

Kako so pobirali orožje v Bosni in Hercegovini.

Ko je moralo v začetku vojne prebivalstvo Bosne in Hercegovine oddati vse orožje, je vlada svoje pristaše od te odredbe izvzela. Dočim so pobrali drugim celo popolnoma nerabne stvari, ki so služile samo še za okras. Orožje so pobirali znani bosanski „varnostni zbori“ — to so bili dobro dresirani in z lažljivimi pripovedkami proti pravoslavnemu prebivalstvu nahujanski mohamedanci brez omike in samostojnosti. Ti ljudje so preiskovali pravoslavne hiše, prebrskali in premetali vse, razdrobili mnogokrat vse pohištvo. Osební maščevalnosti so bila vrata odprta na stežaj. Če pri komu niso našli naših, so ga preterali in mučili, da je marsikateri pod neznosnimi bolečinami izpovedal, da je orožje skril, čeprav to ni bilo res. Ubožci so morali pelom še za drag denar nakupiti od mohamedancev kako staro orožje, da so je mogli oddati potem kot svoje. Drugače jih je čakalo novo trpinčenje. Kjer pa so našli kaj orožju podobnega, so „krivce“ zvezali in oddali vojaški sodniji. Samo v Banjaluki je bilo na ta način nad 600 ljudi obsojenih v težko ječo, čeprav se je šlo tudi v najhujših slučajih samo za prestopke, ki bi jih imele kaznovati politične oblasti.

Vprašamo zato c. kr. ministrskega predsednika: Ali hoče pri vojaških in bosanskih oblastih posredovati, da bodo povzročitelji in organizatorji teh barbaričnih metod občutno kaznovani.

Madžarski anekstijski načrti.

Nuana interpelacija Jugoslovanskega kluba o madžarskih anekstijskih načrtih, se glasi:

V ogrskih vladnih krogih obstoja program pod pretvezo kompenzacije za eventualno oškodnje Avstrije potem takozvane „avstro-poljske rešitve“ in pod pretvezo koraka za rešitev jugoslovanskega vprašanja, prikloniti Bosno in Hercegovino Ogrski ter ji ma pustiti malenkostno avtonomijo, dočim bi se obenem revidirala hrvatsko-ogrška nagodba in bi se Dalmacija zopet združila s Hrvatsko.

Ta načrt, ki ima namen onemogočiti jugoslovansko stremenje po združenju, in proti kateremu se brez izjeme obračajo vsi Jugoslovani, se kolportira na ta način, kakor da bi bila avstrijska vlada, oziroma vladar že dal za to svojo privolenje.

Odklanjanje vsake delne rešitve jugoslovanskega vprašanja ter vtrajamo na pravici samoodločbe vsega naroda pri končni rešitvi tega vprašanja ter vprašamo c. kr. ministrskega predsednika:

Ali so mu znani načrti glede aneksije Bosne s strani Ogrske? Ali so se vršila med ogrsko in skupno vlado o tem pogajanja z avstrijsko vlado?

Sledijo podpisi vseh v Jugoslovanskem klubu združenih slovenskih, hrvatskih in srbskih državnih poslancev.

„Jugoslovani naj gladujejo“

Kar je nemškoradikalni poslanec dr. Wichtl zahteval v Slov. Bistrici, to se v jugoslovanskih pokrajinah izvršuje že ves čas vojske. Jugoslovanski klub je vložil šest nujnih interpelacij. Peta interpelacija ključ vjeza Seidlerja in vse druge ministre na odgovor, ker se glede aprovizacije jugoslovanskih dežel, posebno Primorske in Dalmacije krivično razdeljuje živež in ker se nepostavno in krivično rekvirira.

To ni mogoče prva pritožba radi lakote v Istri in Dalmaciji, a vlada se ne briga, akoravno podleže motero ali tisočero Slovencev, Hrvatov in Srbov pomajkanju in naporom. Že začetkom tega leta se je obrnil poslanec dr. Laginja na tedanjega ministra Höferja s pismom, v katerem mu je očital, da dobiva Primorska samo 79% in Dalmacija 87% one množine moke, ki ji gre po postavi, medtem ko dobivajo Dunaj 117%, Gornja Avstrija 133% in Sol-

nograška 124%. Dr. Laginja je zahteval od ministra pojasnilo, zakaj so dobili ti nemški okrajji 2000 vagonov moke več, kakor im gre po postavi. Minister mu je odgovoril, da je dobila cela Avstrija manj žita, kakor določa postavna kvota, torej da se Dalmacija in Primorska ne moreta smatrati zapostavljenim, če nista dobili polne kvote. Zakaj so dobili ti nemški okrajji čez postavno mero, o tem je minister molčal.

Kako je mogoče, da se živež, posebno moka in žito, krompir in mast, tako krivično in protipostavno razdeljuje po posameznih kronovinah? Dunajske centrale, ki upravljajo monopolistično skoro ves živež, povzročajo te velike krivice, ki se gode našim deželam. Njim je izročen pretežni del avstrijskega prebivalstva na milost in nemilost. Poglejmo si delokrog in ustroj teh central. Za nakupovanje žita je n. pr. v vsaki kronovini po ena podružnica vojažnega zavoda, ki mora pokupiti vse žito v svojem delokrogu (kronovini) ter ga prijaviti centrali na Dunaju. Dunajska centrala ne razpolaga samo le s tem žitom, ampak tudi z vsem, ki ga dobiva iz Ogrske, Rumunije ter sploh iz inozemstva. Ona ima absoluten monopol za celo Avstrijo.

Značilna je sestava komisije, ki določa, kako naj se razdeli žito ali moka na posamezne kronovine. Človek bi mislil, da sodeluje parlament ali pa vsaj znane in zaupanja vredne osebe pri tako važni akciji, kakor je delitev moke in žita. Vojažni zavod, centrala na Dunaju, dela bolj enostavno. Zbere se pet ali šest višjih uradnikov zavoda, večinoma bivših borziancev ter ministrski zastopnik in v eni kratki seji razdele žito, 2000, 3000 ali 5000 vagonov, kolikor se ga je ravno nabralo. Znano pa nam je, da se je opetovano zgodilo, da se člani komisije niso ravnali po sklepih seje, ampak da so po svoje delili žito, seveda vedno v prid nemških dežel ter na škodo slovenskih.

Centrale, ki se pečajo s prehranitvijo prebivalstva, so zgrajene na centralistični in absolutistični podlagi. Javnost, parlament ne sme imeti nikake odločilne besede; kontrola, ki se je dovolila parlamentu, je iluzorična. Podružnice, ki se nahajajo v posameznih kronovinah, so samo izvršilni organ osrednjice; nimajo nikakih pravic, ampak smejo samo prositi pri centrali, naj se jih usmili. Jasno je, da igrajo na Dunaju oni gospodje, ki dele živež, — važno vlogo, važnejšo morda kakor vsak avstrijski minister.

Ker so naše dežele daleč od Dunaja in ker nimamo osebnih stikov z odločujočimi osebami, smo bili vedno zapostavljeni. Koliko izdajo pritožbe na ministra, smo videli v onem slučaju, v katerem se je pritožil dr. Laginja radi Dalmacije, Slovenske dežele s hrvatskim delom Primorja in z Dalmacijo rabijo za prebivalstvo, ki ne pridela žita, približno 16 tisoč vagonov moke na leto. Na tem ozemlju nakupi vojažni zavod pri kmetih, ki več pridelajo, kakor sami porabijo, samo 750 vagonov, tako da bi morali dobiti 15.250 vagonov moke, da bi naše ljudstvo dobilo toliko kruha, kakor mu gre po postavi. V resnici pa je dobilo le malo več kakor polovico temnožine, približno 8000 vagonov. Nemške dežele pa, posebno Nižje- in Gornje-Avstrijsko, ter Solnograška, dobe čez postavno mero moke, kljub temu, da so ti kraji preskrbljeni z vsemi drugimi živilji, naše dežele, posebno Dalmacija in Primorska, pa so navezane edino na to, kar dobe od javne aprovizacije. Isto, kar za žito, velja tudi za drugi živež. Kdaj se je razdeljevala mast po Kranjskem, Primorskem ali v Dalmaciji? Le nekateri večji kraji jo dobivajo od časa do časa. V nemških deželah ne dobivajo sicer polne kvote, to je 12 dkg na osebo na teden, vendar pa se je redno razdeljevala vsaj po 3 ali 6 dkg. Kranjska, ki je bogata zemlja na krompirju, je morala leto priti centralo na Dunaju, naj ji priložimo nekaj več kakor 100 vagoni, da je mogla pokriti najnujnejše potrebe, to pa samo radi tega, ker je svoje dni zahteval Dunaj, da mora izročiti vojaški upravi več kakor 300 vagonov. Naravno bi bilo, da bi Kranjska zalagala Primorsko, ako ji kaj preostane. To pa se ne zgodi. Naš krompir se uporabi v druge svrhe, ljudstvo pa mora stradati. Že mesece in mesece se ni delil krompir po deželi na Kranjskem, Primorskem in v Dalmaciji; na Dunaju in po drugih nemških krajih pa ga dobiva prebivalstvo po 1%, oziroma v zadnjem času po 1 kg na osebo in na teden.

Akoravno zajema cela Avstrija vsa glavna živila iz ene in iste zaloge, se vendar tako krivično dele. To pa je mogoče samo na ta način, da je izročena usoda našega ljudstva dunajskim centralam, ki so v nemških rokah. One lahko izstradajo naše prebivalstvo, ker po sedanjih postavah nimajo naši poslanci nobene pravice sodelovati pri razdelitvi živeža. Da se odstranijo te kričeče krivice, je vložil Jugoslovanski klub nujno interpelacijo, v kateri zahteva, da se deli živež povsod enakomerno in da se posebno ne daje na škodo stradajočega juga kakor prednosti Dunaju. Da se doseže pravično razdeljevanje živeža, morajo priti centrale pod direktno kontrolo parlamenta.

Veleofenziva in protiofenziva ob Marni.

Dne 15. julijat. l. je pričela Nemčija velikopotezno ofenzivo ob reki Marni. Ne samo Evropa, ampak tudi ostali svet je z napelo pozornostjo zasledoval gigantsko borbo, o kateri so pisali in prerokovali vojaški strokovnjaki, da bo prinesla odločitev. Nizozemska poročila pravijo, da je Nemčija na komaj 70 km dolgi fronti med Aisno in Marne na črti Chateau Thierry—Eperney posegla v borbo z 90 di-

vizijami elitnih čet. Po soglasnih poročilih ameriških, angleških in francoskih vojaških pisateljev in strokovnjakov je bil nemški sunek naravnost strahovit, 10.000 nemških topov je od 3. ure zjutraj do 12. ure opoldne neprestano bruhalo ogenj in smrt v sovražne postojanke, bil je bobneč oženj iz topov-velikanov, ki nima primere v tej svetovni borbi. Ententa je storila vse, da utrdi z vsemi sredstvi močerne tehnike svoje postojanke ob Marni. 60.000 ententinih vojakov-delavcev, med temi 20.000 Italijanov je gradilo noč in dan skozi cele štiri tedne utrdbe iz betona in jekla: Fronta ob Marni je bila ena sama trdnjava! Toda nemški topovi so zdrobili vse in izpremenili ententine postojanke ob Marni v prah in pepel. Očividci pišejo, da ni bilo peči zemlje, kjer bi ne bila padla kaka nemška granata. Tresla se je zemlja kakor ob najhujšem potresu, valovi Marne so bili penoči, deloma je reka vsled porušenih bregov spremenila svojo strugo — ob bregovih z drevjem obrasčene reke ni ostalo niti sledu od drevja in grmovja. Ko je ponehal nemški artilerijski ogenj, so začele prodirati nemške divizije. Naval nemških čet je bil strahovit. Posrečilo se jim je prebiti prve ententine črte ter vdreti do druge. Izgube so bile na obeh straneh ogromne. V tej nemški ofenzivi, ki je trajala tri dni in sicer do 18. julija opoldne, so Nemoči vneli 20.000 ententinih čet.

Ententa je v trenutku, ko je bila ustavljena ta nemška ofenziva, napravila protiofenzivo, ki pa ni v nobenem oziru zaostajala za nemško ofenzivo. 450 do 500 oklopnih avtomobilov je drvelo proti nemškim postojankam, v spremstvu teh pa 60 ententinih divizij. Naval je bil tako strahovit, da se je ententi posrečilo udreti v prejšnje nemške postojanke in potisniti Nemce nekoliko nazaj. Najhujša borba se je vršila na črti zahodno od Soissons in Mouilly, in severozahodno od Chateau Thierry. Čeprav se je Nemcem posrečilo prekoračiti reko Marne, je maloverjetno, da bi mogli Nemci vstrajati na južnem obrežju reke Marne in že se slišijo glasovi, da bo južni breg reke Marne za Nemce to, kar je bil za Avstrijce desni breg Piave. Ker šteje rezervna armada generala Fochia 177 divizij, med temi čet milijona ameriških čet in ker pošilja Amerika venomer ogromno število vojaštva na francosko fronto, gineva od dne do dne upanje, da bi se Nemcem posrečilo doseči v Franciji odločilnih uspehov.

Seidlerjevi dnevi šteti.

Vitezu Seidlerju gre vedno slabše. Tudi trezni Nemci javno povdarjajo, da je Seidlerjevo povdarjanje o nemškem kurzu bilo ne samo netaktično, ampak celo *bedasto*. „Grazer Volksblatt“ z dne 21. julija piše, da še dosedaj nobena avstrijska vlada ni upala tako jasno označiti nemškega kurza, temveč je vsaka zagotavljala, da je nepristranska in avstrijska. Seidler pa je hotel z glavo skozi zid. Zato pa so njegovi dnevi tudi šteti. Samo peščica nemških nacionalcev se ga drži, vsi drugi pa že komaj čakajo, da zgine mož, *ki je za Avstrijo mnenja srecen obtož najprejja huroca*. Poljaki vstrajajo pri najstrožji opoziciji proti Seidlerju. V seji proračunskega odseka dne 20. t. m. je Poljak Kolischer stavil predlog, da se izreče Seidlerjevemu ministrstvu nezaupnica. Seidlerjevo ministrstvo ne daje nobenega jamstva, da se bodo krediti, ki jih ljudsko zastopstvo dovolj državi, porabili namenu primerno. Včerajšnja dunajska poročila pravijo, da je pričakovati te dni odstop celega Seidlerjevega ministristva.

Francosko bojišče.

Med rekama Aise in Marne se bijejo že od 15. julija boji, katere je prištevati med največje in najkrvavejše v tej svetovni borbi. Nemcem se je posrečilo prodreti do reke Marne, posrečilo se jim je celo poslati velike dele armad na južni breg reke Marne. Toda nemški ofenzivi je sledila protiofenziva francoskih in drugih ententinih armad. Generalisimus Foch je vrzel nič manj kakor 60 divizij svojih svežih rezervnih čet v borbo ob Marni. Stališče nemških čet na južnem bregu Marne je postalo nevzdržljivo, vsled česar sta bila Hindenburg in Ludendorff prisiljena v noči od 19. na 20. julija umakniti svoje čete z južnega brega Marne na severni breg. Velika protiofenziva ententinih armad se nadaljuje. V noči od 20. na 21. julija so pa bili Nemci prisiljeni se umakniti tudi na ozemlju severno in severovzhodno ozemlja Chateau-Thierry. Chateau-

Thierry se nahaja v francoski oblasti. Slika bojev je strahovita: Na stotisoče mrtvih in ranjenih pokriva bojne poljane.

Italijansko bojišče.

Razven večjih spopadov na ozemlju Zugna in Asiaga nobenih važnejših dogodkov. Iz premikanja čet se sklepa, da se Lah pripravlja na ofenzivo proti Avstiji.

Sovražna ofenziva v Albaniji.

Na albanskem bojišču postaja vedno bolj živahno. Boji se polagoma razširajo na vse ozemlje med morjem in gornjim delom doline Devoli.

Politične vesti.

Državni zbor. V četrtkovi seji je zbornica nadaljevala prvo branje državnega proračuna. Govoril je poslanec dr. Marckhl, ki je pozival Nemce, da morajo ostati naklonjeni Seidlerjevemu kabinetu. Poslanec grof Barbo se je ogreval za § 14 ter hvalil Madžare, češ, da so viteški narod. Poslanec Smolaka je konstatiral nezadovoljnost Jugoslovanov z Seidlerjevo vlado. Čeh Franta je naglašal, da se vlada ne sme čuditi, ako so zoper Seidlerjev sistem ne samo Čehi, marveč vsi Slovani, kajti za svoje žrtve žanjejo samo grdo nehvaležnost. Poslanec Fort je očital vladi, da je dr. Seidler s svojo naredbo glede delitve Češke v okrožja podrla za seboj vse mostove do zblizanja med Čehi in Nemci. — V petkovi seji se je istotako nadaljevala razprava o drž. proračunu. Rusin Petruscevyč je gozil z ostro opozicijo Rusinov za slučaj, ako bi sedanja vlada odstojala Poljakom na ljubo. Minister za ljudskoprehrano dr. Paul je govoril na široko in obširno o ljudski prehrani, toda povedal ni nič bistvenega in je le mučil zbornico s praznimi frazami ter branil centrale, češ, njihovo poslovanje je uspešno. Ko je še govorilo več poslancev o prehranjevalnih razmerah, je bila zaključena razprava o prvem članju državnega proračuna. — Prihodnja seja danes, dne 22. t. m.

Seidler upa na špansko bolezen. „Arbeiter-Zeitung“ piše, da je španska bolezen zadnje upanje ministrskega predsednika Seidlerja. Seidler namreč pričakuje, da bo španska bolezen razrešila vse opozicije. Seidlerjeve stranke v poslanski zbornici so si na prstih izračunale, da mora dobiti 10 do 12 oziroma 13 poslancev špansko bolezen, da se Seidler reši, pri tem pa Seidlerjevi pristojni gotovo niso računali z dejstvom, da je španska bolezen — strogo nevtralna.

Poslanec dr. Verstovšek in tovariši so vložili dne 19. julija interpelacijo na ministra za deželno brambo glede nastanjanja vojaštva v hiši Posojilnice v Mariboru in nemudne izselitve ter povrnitve škode. Posojilnica je že prosila za to, domobrantsko ministristvo pa je prošnjo rešilo rekoč, da se drugi prostori, ki bi bili pripravni, ne dajo kuriti. Vojaška uprava sama je pa leta 1914, 1915 in 1916 tožila, da se ti prostori ne dajo primerno kuriti in od lastnice celo zahtevala, da na svoje stroške poskrbi za popravilo. Tudi mestni svet je celo par let pred vojno hotel prepovedati prostore za gledališke predstave, češ, da se ne dajo greti. Sedaj pa se poslužuje domobrantsko ministristvo ravno izgovora, da se ti-le prostori med vsemi v Mariboru najboljše kurijo. Interpelanti vprašajo, ali je domobrantski minister pripravljen vkeriniti potrebno, da se to krivično in nezno breme preobsežnega nastanjanja vojaštva v hiši Posojilnice v Mariboru odzame vojaštvo nemudoma izseli in lastnici povrne vsa napravljena škoda.

Poslanec Welfa sin — v angleški armadi. „N. Wiener Journal“ poroča, da je sin vsenemškega poslancea K. H. Wolf, znanega kriboča, vstopil v angleško armado in se bojuje zoper osrednjo državo. Ko bi se to zgodilo na slovenski strani, bi nemški listi vsak teden bobnali v svet o slovenskih veleizdajalcih, sedaj pa jim je ta beseda zastala!

Gorostasni doživljaj bivšega ministra. Češki katoliško-narodni klub je imel dne 17. t. m. sejo, v kateri je sklepal o taktičnem postoranju in v kateri je poročal poslanec Kadlčak o doživljaju poslancev Navrátila in Harvata (katoliško-narodnih moravskih poslancev) in bivšega ministra Začka na kolodvoru v Olomouci. Omenjeni poslanci so vstopili v Olomouci na železniški voz, da se odpeljejo na Dunaj k zasedanju parlamenta. Sprevodnik je pozval omenjene poslance, da naj izstopijo ter napravijo prostor nekemu generalu. Poslanci so se temu protivilili, ker je imel dotični vagon napis: Za civilne potnike. Poslanci so se sklicevali na to, da ne smejo zamuditi seje parlamenta. Nato je poklical sprevodnik kratkoma vojaško železniško stražo, ki je z nasajenimi bajoneti dospela v voz ter prisilila državne poslance, da so zapustili voz in vlak. Vsled tega so prišli poslanci seveda prepozno na Dunaj. Češki katoliški narodni klub je sklenil zadevo sporočiti predsedniku državne zbornice dr. Grobu ter ga naprositi, da na kompetentnem mestu vloži ugovor, kar je dr. Gross tudi obljubil. Izvajajoč klubov sklep, sta se zglasila poslanca Kadlčak in Navrátil pri domobrantskem mi-

nistru dr. Czapu, mu sporočila dogodek ter ga nujno prosila, da ukrene vse potrebno, da se v bodoče taki mučni dogodki ne pripete več, zaradi česar je treba vojaške organe primerno podučiti. Domobrantski minister dr. Czap je povedal poslancema, da je o celi zadevi že podučil, da je odredil preiskavo in da bodo krivci poklicani na odgovor.

Nemško Kozje in Podsreda? V Kozen(n)ovem geografskem atlasu za srednje šole je med drugimi karta, ki kaže razvrščenje narodov v njih jezиковnih obsegih na ozemlju, kjer stanujejo. Seveda, te karte so zelo „natančne“ in, kar je za vojni čas neka navadnega, da so tudi zelo radodarne. Južni Slovani smo gori v zeleni barvi narisani, Nemci pa rdeče. Nemcem se je zdela ta zelena jugoslovanska masa brez krvi in kaj so naredili? S šivankami ali sčim že so napikali to zeleno telo in čudo, iz telesa je prišlo nekaj rdečega. Aaa, so se začudili. Gliha, vkup štriba! Tuka torej Nemci stanujejo, ker je rdeče. To bi bila torej razlaga, kako da so slovensko Kozje in slovenska Podsreda postali nemški kraji. V celem Kozjem stanuje le eden Nемеc, in to je advokat dr. Zirngast. Ne vem, če je imel nemški — Mihal takrat, ko je gledal Nemce v Kozjem, tako velike špegle, da je vzel g. Zirngasta kot edinega prebivalca trga Kozje, v čigar zasebni lasti je trg Podsreda ali kako? Mogoče pa je vzel reichsdeutscherja g. Kowatschitscha — katerega je žalibog rodila slovenska mati na Kranjskem — in g. Zisellna in ne vem kaj še za ene gospode, da je res uvidel, da je Kozje popolnoma nemški trg. Popolnoma nemogoče je pa pojmiti, kakšnih očal se je poslužil gospod Mihal pri pogledu na Podsredo, kjer ni nobenega njegovega prijatelja. Res zelo moramo občudovati gospoda Mihelna, ki zna iz nič delati slone, ki bi naj držali nemški most do Adrije. Zdaj pa strmite: To nemško Kozje in Podsreda so se izjavili, da se strinjajo s politiko jugoslovanskih voditeljev. To se bo čudil gospodin Mihal, ko bo pogledal v Kozje in Podsredo in bo videl jugoslovanskega zmača na kozjanskem občinskem grbu. Ime sosednega trga Pilštanj zveni bolj nemški: Peilenstein. Tega je pa menda ta naš Mihal zgrešil. Za to so mu Pilštanjčani tudi zelo hvaležni ter so se izjavili za jugoslovansko deklaracijo, češ, sedaj smo varni pred teboj in tvojimi grabežljivimi špeglami. No, Mihal, pa nič ne zameri svoji nerodnosti, za nas pa se ne brigaj. Z gospodi -tschütschi, -tscheggi in -neggi se bomo že sami pogovorili, da bomo mirno živeli v bodoči Sloveniji.

Konrad v Hötendorf. Znani švedski, od Nemcev plačani pisatelj Sven Hedin opisuje v svoji knjigi „Nach Osten“ (Leipzig 1916) na str. 75 tu do obednico takratnega načelnika avstrijskega generalnega štaba. Tri stene male dvorane so krasi-le slike cesarja Franca Jožefa I., Gustava Adolfa (v 30 letni vojni zagrizanega sovražnika Habsburžanov), Melanhtona (prijatelja Martina Lutbra), črti pa mal kip Lutrov. To nam dovolj pojasnuje, katerega duha je ta mož, ki so ga zlasti »krščanski socialci« okoli Reichspošte povzdigovali nad vse zvezde. Znani »katoliški« zgodovinar Pastor je napisal navdušen življenjepis o njem, nemški jezuiti in njib glasilo »Stimmen der Zeit« so delali veliko reklamo za Konradov življenjepis. Žalibog so tudi slovenski listi v svoji kratkovidnosti bili polni hvale »našega« Konrada. Mož ni le protestant, marveč se je odpovedal katoliški veri, da se je mogel poročiti z žensko, ki se je ločila od svojega moža, pokoren služabnik pruskega militarizma in vsenemških načrtov, mož, ki je največ pripomogel, da so nam oropali njih poezije, dočim so spomeniki zastopnih in nezastopnih ljudi ostali nedotaknjeni bakrene strehe na glediščih in gradovih najvišje gospode istotako. V hvalisanju tega moža imamo zopet novo cvetko našega hlapčevskega bizantizma, ki razne mogotce tako rad predstavlja ljudstvu kot vzor vseh vrlin. Ta bizantinizem potvarja vso zgodovino in vso politiko, ker ljudstvo ne sme vedeti za perje olimpskih bogov, ki se igrajo z njegovim življenjem in imetjem.

Vsenemška agitacija proti cesarju in cesarici. V Gradcu se je v petek zvečer vršilo veliko protestno zborovanje graških katoličanov radi vsenemške sramotilne agitacije proti cesarju in cesarici. Tovarnar Engelhofer je kot prvi govornik z povzdignjenim glasom povdarjal, kako slabotne so oblasti: Na eni strani mirno gledajo, kako protestanti in vsenemci nalašč širijo o cesarici lažnjive vesti in ne storijo ničesar, da bi to ostudno falotstvo kaznovali. Na drugi strani pa cenzura črta v poštenih listih skoro vsako besedo, s katero bi se branilo čast cesarske dvojice. — Tudi v naših krajih je tako. Nemčurji lažejo o cesarici in trosijo iz trte izvite vesti, samo da bi koristili svojim vsenemškim ciljem. Če pa naši listi branijo čast naše ljubljenice cesarice, nas slavna cenzura zapleni, da bi se proti širiteljem takih grdih vesti odločno nastopilo in se jih vrglo v temnico, kamor spada-jo, o jem ni govora.

„Das ist eine Dummheit“. Iz Št. Ilya v St. gor. nam pišejo: Celi množici je govoril nemški vele-mož ob priliki godu Nj. Veličanstva cesarice, ko so ob tej priliki Slovenci slovesnost obhajali s streljanjem, rekoč: „Das ist eine Dummheit, jetzt wo die Leute hungern...“ (To je neumnost, sedaj

ko ljudje gladujejo!) Sedaj pa mi vprašamo vse Nemce v St. Ilju, ali ni to še večja »Dummheit«, da prirejajo ples sedaj, ko ljudstvo še bolj strada in gine od slabosti v tej vročini! Pa seveda dvojna mera! Kar je svetega Slovence, je vsenemcem »Dummheit« in veleizdaja! Razposajena mladina pa že itak dovolj pleše, je ni treba še vabiti na posebnih vabilih.

Kdo je pristen Nемеc? V seji graškega obč. sveta dne 12. t. m. so stavili vsenemški graški občinski svetovalec predlog, da se iz občinskih sredstev dovolijo večji prispevki raznim vsenemškim bojnim društvom kot: Südmarki, Heimstattu, Schulvereinu itd. Proti takemu razširjanju občinske denarja do ušes zadolženega graškega mesta so socialdemokratski občinski odborniki živahno ugovarjali in je prišlo pri tem do burnih prizorov. Socialdemokratski občinski svetovalec dr. Schacherl je rekel med drugim, da je po mnenju vsenemcev samo tisti pristen Nемеc, kdor je tako srečen, da dobi od mariborskega advokata dr. Mravljaka certifikat ali potrdilo, da je pristen Nемеc!

„Jugoslovan“ ustavljen. Nasilnosti proti jugoslovanskim listom se nadaljuje. Ljubljansko policijsko ravnateljstvo je ustavilo tednik »Jugoslovan«.

Bivši ruski car Nikolaj II. ustreljen. Iz Moskve se dne 20. julija uradno poroča: Glasom razsodbe Ural-sovjeta je bil bivši ruski car Nikolaj II. dne 16. julija v Jekaterinovem ustreljen. Vse njegovo premoženje, kakor tudi vse premoženje carske hiše, je proglašen za last ruske ljudovlade.

Tedenske novice.

Obnovite naročnino. Kdor še ni obnovil naročnine za »Stražo«, naj to nemudoma stori, ker mu bo sicer list ustavljen. Naročnina znaša za celo leto 12 K, za pol leta 6 K za četrt leta 3 K in se pošilja na naslov: Upravništvo »Straže«, Maribor.

Državni poslanec Schweiger. Na svojem posvetu pri Ivniku je dne 19. t. m. umrl štajerski krščansko-socialni poslanec Al. Schweiger. Bil je izboren organizator kmetijskega stanu.

Narodno slavlje v Slov. Bistrici je včeraj izpadlo naravnost sijajno Navdušenje velikansko. Vse se vrtilo v lepem redu in miru. Uspeh slavnosti v vsakem oziru nad pričakovanje. Natančneje poročilo prihodnjic

Vsega so krivi Slovenci. Kadar se zgodi mariborskim Nemcem kaka neprijetnost ali nesreča, so temu krivi prav gotovo Slovenci. Če se gostilničarju Čaretu zapleni cela gostija, so tega krivi Slovenci. Če kak nemški pobalin poškoduje Jahnov spomenik, so temu krivi Slovenci, zakaj pa prebijajo v Mariboru. Če v mestu ni kruha, je temu krivi slovenski kmet. Če nima nemška gospoda mesa, krivi so temu slovenski živinorejci. Če je kak nemški vojskovodja poražen, krivi so temu Slovenci. Marburgerca bo gotovo prihodnje dni pisala, da so nesreče ob Marni tudi krivi Slovenci. Sploh smo Slovenci tako nesrečni, da nam bodo nazadnje gostje v kazini pripisovali celo krivdo, če bodo kuharice v kazinski kuhinji zasmodile pečenko, ali zasolile juho, ali če bodo bele zemljice in kiflici v znani bogataški pekarni prerahljo pečene ali če bodo greznice prenapoljene. Slovenec ti si vsega kriv: Kriv si vednega dežja, kriv si velike vročine, kriv peronospore, kriv vsega, vsega! Veš, kar ti bodi, vsega si kriv!

„Slovensko srce.“ „Slov. Narod“ piše: „Ker vemo, da ima v Avstriji pravica počasno pot in ker hočemo rešiti naše ljudstvo gladne smrti, se pripravljamo na samopomoč. Po vzgledu društva „Češko srce“ v Pragi, ki ima namen prekrbovati otroke in gladne ljudi z živežem, se namerava ustanoviti v Ljubljani „Slovensko srce.“ Pomen take organizacije je neprecenljiv. „Slovensko srce“ naj bi ne le spravljalo slovenske gladne otroke na Hrvaško, kar se že itak godi, temveč naj bi pred vsem skušalo dobivati živež iz Hrvaške in ga razdeljevati med res uboge na Slovenskem. Pri tej težki nalogi bi šel tej slovenski organizaciji na roke „Osrednji odbor slovenskih, hrvaških in srbskih žena za siročad“ v Zagrebu, ki se je sestel pod pokroviteljstvo hrvaške vlade, da skrbi v prvi vrsti za vdove in otroke padlih vojakov in ki ima že bogate fondе. Začelo bi se pa naj sedaj tudi organizirano nabiranje prispevkov v živilih doma. V znamenju samopomoči si moramo ustvariti „železne zaloge“, ki bodo v skrajni sili nudile pomoč našemu stradajočemu siromaku. — Snujoči se Narodni Svet naj bi posvetil vso svojo pozornost tej veliki misli.“

Za slovensko šolo v Mariboru so nadalje darovali: Ciril-Metodova podružnica za Rajhenburg in Videm, nabrala v Rajhenburgu 272 K; Ivan Grobel, župnik na Gomilskem, 600 K; Dušan in Angela Vogrinec, učencā pri Sv. Antonu v Slov. gor., 16 K; Mario Trumbič v Jesenicah nabral pri raznih prilikah 343,22 K; Martin Roškar, posestnik v La-stomercih o priliki poroke sina Franca Roškar, 25 K; ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Ptujju nabrala skupni znesek 328,41 K in sicer so

darovali: Ivan Muršec, vpokojeni nadučitelj, 300 K, Hranilno in posojilno društvo v Ptujju 1000 K, Ant. Jurza 50 K, gospa Franja Mahorič 100 K, Al. Senčar 200 K, Rudolf Mioni 10 K, Rudolf Ilovšek 10 K, gospa Marija Zupančič 100 K, Slavko Selinšek 20 K, dr. Franc Jurtela in soproga 50 K, Franc Toplak 20 K, Berdo Skuhala 10 K, gospa Vida dr. Horvatova 10 K, gospa Stefana Jeršetova 5 K, Marko Pavlinič 10 K, Alojz Brenčič 50 K, dr. Franc Gabršček 20 K, Dramatično društvo v Ptujju od igre „pri Belem konjičku“ 17,41 K, Ljudevit Sagadin 5 K, Iv. Peteršič 10 K, Kazimir Bratkovič 10 K, dr. Visenjak 10 K, dr. Detiček 10 K, dr. Boecio 8 K, gospa dr. Gosakova 20 K, L. Kosar 2 K, Zalika Dostal 10 K, L. Sinek 10 K, Antona Čuček 50 K, Elza dr. Toplakova 20 K, dr. Riedl 10 K, Neimenovan 5 in 4 K, dr. Bela Stuhc 100 K, Neimenovan 5 K, gospa Valentina Kaukler 10 K, dr. Brumen 20 K, Fr. Ramšak 4 K, Blaž Zajošnik 5 K, Ivan Klemenčič 4 K, Rado Zupančič 4 K, gospa Babič 10 K, L. Brus 20 K, T. Benko Čirič 100 K, Anica Lenart 200 K, Jelka Salamun 10 K, profesor Anton Kolarič 20 K, g. Marija Pirkmaier 10 K, Neimenovan 30 in 10 K, g. Planinšek 10 K, ptujška Marijina družba 50 K, gospa Ela Šerova 10 K, ptujski Tretji red 50 K, Katinška Arnuš 4 K, gospa Haladeja 10 K, Štefan Dobnik 20 K, gđe Marijana Luknar 10 K, Alojz Zorčič 100 K, Eliza Weinhardt 10 K, gospa Bračič 10 K, gospa Roza Brenčič 20 K, Anton Šega 40 K, Elizabeta Zupane 10 K, Miha Brenčič 100 K, Maks in Mil. Rojko 10 K, dr. Anton Horvar 5 K; zbirka gđe. Vane Rosinove v Mariboru 1006 K in sicer so darovali: dr. Viktor Kac 100 K, dr. Franjo Rosina 100 K, Ig. in Marija Božič 100 K, Vilko Berdajs 10 K, Neimenovan 5 K, Franc Podgoršek 5 K, Elza Sostarič 10 K, J. Pregrađ 50 K, dr. Glaser 10 K, Neimenovan 10 K, o miliki birme Peter Mažič v Celju 200 K, Anica dr. Robičeva 200 K, Petka Majdič 30 K, Ruša Mažič 20 K, Milena Majdič 20 K, Deša Majdič 20 K, Josip Golec v Mariboru 40 K, Neimenovana v Mariboru 10 in 10 K, Prima Maizen 6 K, Neimenovan 10 K, Josipina Cesarec 10 K; Pavla Robič v Lembahu 10 K; Alojz Jureš v Borecih 20 K, Kmečka hranilnica in posojilnica v Konjicah 50 K; A. Zapečnik v Mariboru nabral pri sestanku železničarjev dne 2. julija 10 K; Čitalnica v Brežicah nabrala pri koncertu dne 7. julija 74 K; Olga Sirca v St. Petru v Savinjski dolini nabrala med rodoljubi 183 K; abiturijenti prve državne gimnazije v Ljubljani nabrali dne 23. junija 200 K; Zdravko Priglan v Braslovcah, zbirka 100 K; Marko Tomazič, dekan v Kezimej, 45,77 K; upravništvo „Slovenskega Naroda“ v Ljubljani 336 K. — Prispevke je pošiljati na naslov moške podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Mariboru (blagajnik Franc Pišek, Nar. dom v Mariboru. — Šolski odsek.

Koroške duhovniške vesti. Prestavljeni so: gđ. Jožef Verhujak, kaplan v Pliberku, za provizorja v Domačale; Franc Kovač, kaplan v Spodnjem Dravogradu, za provizorja v Ujku; Martin Kuhler, kaplan v Črni, v Pliberk. — Nameščena sta nova mašnika Alojzij Kuhar za kaplana v Črni in Jurij Orel za kaplana v Sp. Dravogradu.

Tigovsko-obrtna zadruga v Gorici, r. z. z. n. z. v likvidaciji naznaja, da se vrši skupna seja njenega likvidacijskega odbora, načelstva in nadzorstva v soboto dne 27. t. m. ob 3 uri pop. v prostori Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani, Janez Trdinova ulica št. 8. Vabijo se s tem k zanesljivi udeležbi vsi člani posameznih odborov, pa tudi vsi drugi interesenti, predvsem zadružniki in upniki. Vredni neznanih sedanjih naslovov se posebna vabilna ne morejo razposlati. — Dnevni red te skupne seje obseza med drugimi važnimi zadevami: predložitev bilanc zadnjih vojnih let in dogovor glede nadaljevanja likvidacije s posebnim ozirom na vojne štode, ki se zadruga zadela.

Sladkorja za vkuhanje ni! Prehranjevalni urad mariborskega okrajnega glavarsstva nam javlja: „Urad za ljudsko prehrano je določil za politični okraj Maribor 4 vagone sladkorja za vkuhanje. Ta sladkor bi se moral razdeliti v mesecu juliju istodobno s sladkorjem za porabo. Od tega sladkorja za vkuhanje pa se dosedaj vzlic opetovanem požurjanju prehranjevalnega urada še ni dobavil nič. 1 kg in sladkorna centrala do sedaj ni niti obljubila, da ta sladkor dobavi v kratkem času. Ker se z razdelitvijo sladkorja na karte za mesec julij sedaj ne more več čakati, se bo sladkor za vkuhanje — razdeljeval v mesecu avgustu s sladkorjem na karte za avgust, ako bo sladkor za vkuhanje do takrat sploh prišel. Prehranjevalni urad ne ve, zakaj neki sladkorna centrala do sedaj še ni poskrbela, da bi se sladkor dobavil. Ta centrala molči namreč na vsa tozadevna vprašanja. Sladkor za porabo za mesec julij se razdeli v nekaj dneh. Karte je prehranjevalni urad mariborskega okrajnega glavarsstva že odposlal dne 15. t. m.“ — Tako prehranjevalni urad. Za slovensko kmetstvo prebivalstvo sladkorja ni, dočim se je v mestu Mariboru sladkor za vkuhanje že razdelil v obilni meri. Kdo razreši uganko, da ima sladkorna centrala dovolj sladkorja za mesta, a za kmete in delavce pa ga nima?!

Zastopniki kmetijstva v parlamentu. Vsed stalnega pritiska nemških agrarcev na vlado, katera je radi ožjega stika z njimi pristransko reševala razna važna vprašanja, ki se tičejo kmetijstva, so bili primorani zastopniki vseh nemških strank se združiti, da bi tem ložje kot skupina zastopali svoje težnje pri vladi. V to skupino so vstopili: Slovenci, Hrvati, Čehi, Poljaki, Rusini, Lahi in Rumunji. Vsega skupaj je v zvezi 150 poslancev. Vodstvo le-te skupine se je poverilo Slovincem in je bil izvoljen

načelnikom poslanec Jarc. Vršili sta se že dve seji zadnji teden, v katerih se je med drugim sklenilo, da stavi cela skupina kot taka odločne zahteve pri domobranskem in poljedelskem ministrstvu glede oprostitev kmetovalcev in obrtnikov na deželi. Skupina se bo prihodnji teden posvetovala tudi natančneje glede bodočega rekviriranja in bo stavila čisto določene zahteve.

Izid podpisovanja 8. vojnega posojila. Cesarska namestnija nas prosi, da objavimo: Kakor se je pri zaključku podpisovanja začetno ugotovilo, znaša po poročilu namestništva izid podpisovanja 8. vojnega posojila na Štajerskem 271.000.000 K in torej presega svoto 266.000.000 K, ki se je ugotovila pri zaključku 7. vojnega posojila. K temu zelo razveseljivemu izidu je pripomnilo neumorno vabilno delovanje v celi deželi, za katero si je pridobila največje zasluge posebno štajerska učiteljska zveza in vzorno ravnanje domačih hranilnic, ki so s svojim dosedaj znanim podpisovanjem skupaj 137.000.000 K daleč presegle svojo udeležbo na vseh prejšnjih vojnih posojilih. Z gotovostjo je pričakovati, da bodo še zaostale prijave nadalje bistveno zvišale dozdan znan izid podpisovanja.

Kolera v Petrogradu so dne 19. julija konstatirali nad 1000 slučajev kolere. — Tudi v Varšavi je več oseb zbolelo na kolero.

Angleške zrakoplovke. Angleški delavski minister je naznanil na nekem delavskem shodu, da se bodo odslej tudi ženske v orablale za zrakoplovstvo. Načrt za žensko zrakoplovno službo je baje že popolnoma gotov.

Dopisi

Pobrežje pri Mariboru. V četrtek, dne 18. julija je razsajal izredno močan vihar po mariborski okolici, kateri je tudi pri nas napravil dokaj škodo. Vrgel je na mnogih krajih koruzo ob tla, tudi trsnе brajre je prekučnil. Pa za gotove ljudi je bil ta vihar ni čas dobrodošel trenotek za njih delovanje, ker je ravno v isti noči zmanjkala lepa krava kovača in posestnika Amona. Pravijo, da je orkan odnesel to živinčē kar naravnost v nek drug znan hlev.

St. Ilj v Slov. gor. Pogreb gospe Mar. Bauman se je vršil v torek, dne 16. julija, zelo slovesno Udeležba je bila ogromna. Pogreb je vodil v spremstvu 7 drugih gg. duhovnikov jarenski dekan vlč. g. Jožef Čizek. V cerkvi so se pred pogrebom brale tri sv. maše-zadušnice. Služili so jih slovesno domači č. g. župnik Evald Vrago ob asist., vlč. gg. profesorjev dr. Medveda in dr. Slaviča, pri stranskih oltarjih pa č. gg. Avgust Sparl in kapucin o. Joahim Ferk. Nagrobni govor je imel vlč. g. dekan Čizek. Poslovili smo se od gospe, ki ni bila le najlepša dika in ponos Baumanove hiše, temveč celo šentilske župnije. Vrli Slovenci bodi šentilska slovenska zemljica lahka!

St. Ilj v Slov. gor. Na narodni praznik (God sv. Cirila in Metoda) so vrle mladenke nabrale za stradajočo dečo v jugoslovanskih deželah 50 K. — Kmetijsko kralno društvo priredi v nedeljo, dne 28. mal. srpana v Slov. Domu kratko zabavo s teljem i predstavo. Začetek ob 5 uri popoldne! Prosta zabava v dvorani po predstavi!

Gor. Sv. Kungota. Ali se nam dobro godi! Hvala Bogu, da vojske nič ne čutimo! Zato pa lahko veseljačimo po vsenemških Südmarkinih slavnostih v Svečini in pri koncertih v naši gost. Klampferjevi, kjer smo predzadnje nedeljo plesali celo noč do poznega pondeljka. Če zaradi tega ubogo ljudstvo ne more dobiti petroleja, ker se je isti moral zgledati pri tem »koncertu«, ne moremo pomagati. Kajti vsenemško navdušenje, zalito z alkoholom, je prva reč na svetu. Kaj ne, signore Pascolo e compagna?

Ptuj. Umrla je gospa A. Lipič, roj. Bauman, sestra g. Janeza Bauman v St. Ilju v Sl. gor. N. p. v ml.

Konjice. »Sveta vojska« priredi v tukajšnji »Dekški zvezi« v nedeljo dne 4. avgusta po večernicah javno predavanje. Govorila bo gđe. Štupca iz Maribora o pomenu treznosti za naš gmotni in duševni razvoj. Pridite v obilnem številu.

Desetnik-pešnik, vojna pošta 584: Zal, da nimamo prostora za pesmi.

Na koncertu

v Slov. Bistrici se je med garderobo zamenjala ali izgubila lahka črna pelerina. Pošteni najditelj naj jo pošlje na: E. Kuček, Lutrova ulica 5, Maribor.

Službo

išče kot oskrbnica (Wirtschaftlerin) gospodična srednje starosti, ki ima veselje do gospodarstva, živinoreje, svinjoreje in perutninarstva in ki zna kuhati in sploh opravljati vsa gospodinjska dela. Dolgoletna izborna spričevala na razpolago. Ponudbe pod »Oskrbnica« na upravništvo lista. 154

Deklica

14—15 letna z dežele, ali pa taka brez starišev, se sprejme takoj v dobro službo in prekrbo. Naslov pove upravništvo lista. 151

Posestvo

Kupim posestvo, tudi vinograd, z hišo in gospodarskim poslopjem, vse v dobrem stanju. Ponudbe z navedbo cene do 15. avg. t. l. na upr. lista pod »Posestvo 15«. 153

Gostilno

boljšo iščem ali v najem, ali na račun. Ponudbe pod »Gostilno« na upr. lista. 152